

paagjældende Jernbane virkelig er en saadan Bane, i hvilken Staten maa siges at have Interesse. Allerede af den Grund maatte jeg være imod dette Lovudkast, at den Bane, hvorom der her er Tale, ikke forekommer mig at kunne siges at være i Statens Interesse. Det er ganske sikkert, at en Jernbane til Helsingør kunde være i Statens Interesse; men det er i Virkeligheden ikke en Jernbane til Helsingør, hvorom her er Tale, men kun en Jernbane til Klampenborg. Jeg skal ikke gaae videre ind paa at documentere dette Udsagn; thi det er allerede sseet fra andre Sider. Ja, siger den ærede Minister, jeg indrømmer det; men jeg kommer med dette Forslag, fordi her er Penge at tjene. Dertil svarer jeg, at jeg troer overhovedet ikke, at Staten skal inblade sig paa noget Foretagende, fordi der er Penge at tjene derved, saafremt det ikke er et Statsøiemed eller staaer i et saadant Forhold til Staten, at det kan siges directe at gavne den, men at man derimod skal overlade saadan Fortjeneste til Private, og dernæst forekommer det mig ogsaa at være tilstrækkelig godtgjort ved en Mængde Erfaringer, at de 99 Gange af 100 har der, naar Staten har meent, at der var Penge at tjene, i Virkeligheden været Penge at tabe. Dette var den første af de Hovedbemærkninger, jeg vilde gjøre, og som ikke forekommer mig endnu at være tilstrækkelig fremhævet.

Min anden Hovedbemærkning angaaer Garantien. Naar der er Tale om at garantere 4 pCt. i Actier eller om at betale en Bane med Statsobligationer, hvorpaa der ganske sikkert kan være nogen Forskjel, men som dog ogsaa ligesaa vist deri mødes, at Staten paa begge Maader udsættes for en meget bethdelig Risiko, nemlig for Risicoen af hele Anlægscapitalen, idetmindste for Renterne, saa hviler den Begtrængning, at man bør gjøre det, paa den For- mening, at Jernbaner ere, som det er udtalt, en absolut Nødvendighed, høre med til Tidens Udvikling o. s. v. Dette forekommer mig ikke at være et rigtigt statsøkonomisk Udsagn. Jernbaner høre ganske sikkert til Tidens Udvikling; men de ere dog et saa bethdeligt, kostbart Færdsmiddel, at de kun kunne siges at høre hjemme der, hvor Samfærdslen selv er bethdelig, eller

idetmindste andre overveiende Grunde ere til- stede. Naar Samfærdslen selv er bethdelig, er Sagen let nok, thi saa vilde Indtægterne af Banen kunne dække dens Anlæg og Driftsomkostningerne. Jeg indrømmer ganske sikkert ogsaa, at selv hvor dette ikke er Tilfældet, kan der være Tale om, at man absolut bør anlægge Jernbaner. Dette er f. Ex. Tilfældet, hvor der er et meget stort Indland, hvor det er vanskeligt, for ikke at sige næsten umuligt at bringe Producterne ad den billigste og bedste Vej af alle, nemlig Havets Vej; men hos os ere jo Forholdene ganske anderledes; hos os er der ikke nogen bethdelig Samfærdsel; vi have for det Første langtfra nogen bethdelig Folkemængde, og dernæst, hvad der er ligesaa vigtigt, vor Befolkning er ikke en saadan, som rejser meget; det er en agerdyrkende Befolkning, som bliver hjemme og passer sine Ting, ikke en industri- drivende, som hyppig er i Bevægelse. Derfor kan i vort Land Færdselen ikke være bethdelig; og hvad nu Producterne angaaer, da kan Transporten af dem heller ikke ventes her i Landet at blive saa stor. Vi have nemlig overalt en meget let Afgang til Havet, og denne Vej vil altid blive benyttet. Hvor meget man end taler om den bethdelige Varetransport, som kan ventes paa Jernbaner her, er jeg dog overbevist om, at det er en Illusion. Dog, det er naturligviis ikke min Mening hermed at ville sige, at man slet ikke her i Landet fra Statens Side directe skal understøtte Jernbaner; thi jeg indrømmer, naar man overhovedet først er bleven enig om, hvilke Jernbanelinier der bør understøttes fra Statens Side, at saadanne i flere Henseender kunde hde baade directe og indirecte Fordele; men disse Fordele skal man veie, og man skal navnlig sørge for, at man ikke for deres Skyld sætter sig i en større finantiel Risiko end en saadan, som kan antages at staae i Forhold til det eventuelle directe eller indirecte Udbytte deraf. Jeg for mit Vedkommende mener derfor, at det er en fuldstændig feilagtig Vej, vi ere komne ind paa, naar vi ville anlægge Jernbaner, selv saadanne, som vi maae sige ere i Statens Interesse, enten ved Hjælp af en Garanti eller ved Hjælp af Statsobligationer som Betalingsmiddel. Vi skulle derimod efter min Mening gaae en heel anden Vej; vi skulle